

A

Pedagógiai Programja
Helyi Tantervek – II.

Népművészet/Népi bőrműves
műhelygyakorlat

TARTALOMJEGYZÉK

Alapfok 4-6. évfolyama	3
A népi bőrműves műhelygyakorlat célja	3
A műhelygyakorlat feladata	3
Alapfok 4. évfolyam	3
Fejlesztési feladatok.....	3
Tananyag	3
Népi bőrműves ismeretek.....	3
Feladatcsoportok	4
A bőrműves műhely	4
Bőr alapismeretek	4
A díszítményalkotás alapjai.....	4
A varrás alapjai.....	4
A fonatok.....	4
A batikolás alapjai	4
A bőrművesség alapjai	4
Kreatív feladatok.....	5
Követelmény.....	5
5. évfolyam.....	5
Fejlesztési feladatok.....	5
Tananyag	5
A bőrműves ismeretek	5
Feladatcsoportok	6
A bőr, tárgyalakotási ismeretek	6
Díszítőtechnikák, a rátétek.....	6
Varrási technikák.....	6
Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás típusok.....	6
Kreatív kísérletek az anyaggal	6
Követelmény.....	7
6. évfolyam.....	7
Fejlesztési feladatok.....	7
Tananyag	8
Bőrműves ismeretek	8
Feladatcsoportok	8
A bőrplasztikák.....	8
Bőrműves díszítőtechnikák, a domborítás, festés	8
A varrás, öltéstípusok.....	8
Kreatív kísérletek az anyaggal	9
Vizsgamunka készítése.....	9
Követelmény.....	9
Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után.....	9
A művészeti alapvizsga követelményei A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama.....	10
Bőrműves műhelygyakorlat	10
A vizsga tartalma.....	10
A bőrműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze.....	10
A vizsga értékelésének szempontjai	11
A népi bőrműves műhelyhez szükséges kötelező (minimális) taneszközök	11

NÉPI BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT

Alapfok 4-6. évfolyama

A népi bőrműves műhelygyakorlat célja

Megismertetni a bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakításra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata

A bőrművességhez köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalakítási folyamatok gyakorlatias, készség szintű elsajátításának elősegítése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítéletképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a bőrművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A bőrhagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a bőr felhasználhatóságának megismertetése.
- A bőrműves tárgyalakításhoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése.
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása.
- Az igényes alkotómunkához szükséges tervező, eszközhasználó, anyagformáló, tárgyalakító készségek, képességek kialakítása.
- A tárgyalakítás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- A bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése.

Tananyag

Népi bőrműves ismeretek

- A bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója.
- A bőrműves műhely berendezése, eszközei.
- A bőr típusai. Felhasználásuk fő területei.
- A bőrművességhez kapcsolódó, eszközök, szerszámok.
- A bőrművességben felhasznált anyagok, ezek tulajdonságai, rendszerezése, előállítás, felhasználás szerint.
- A fonás fűzés technikái, változatai
- A varrás felhasználási területei
- Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata

- A tartalom és a forma kapcsolata
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései.
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A bőrműves műhely

- A bőrműves műhelyberendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

Bőr alapismeretek

- A bőr felhasználásának történeti áttekintése
- A bőrből készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgykészítés alapvetőfázisai
- A bőr szerepe a tárgykultúrában

A díszítményalkotás alapjai

- Különböző díszítő technikák bőrtárgyakon
- Egyszerű díszítőtechnikák
- A díszítmény tervezésalapjai
- A felületképzés technikái. Nyomhagyás különböző anyagokkal, eszközökkel.
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgykészítésben

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal. Lapos és gömbölyűfonások
- Fonás egyszerűeszközökkel
- A fonatok felhasználása

A batikolás alapjai

- A batik. A batik technika sajátosságai
- A batikolás eszközei
- A tanult technika alkalmazása az alkotás során

A bőrművesség alapjai

- A megmunkálás, tárgykészítés alapvetőlépései

- A bőr szabása, darabolása
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerűformái
- Egyszerű összeerősítési technikák: fűzés, lyukasztás
- Mintázás nyomhagyással
- A poncolás. Poncolásra alkalmas anyagok, eszközök
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk. A színek kifejezőereje
- Az anyagtársítás lehetőségei (bőr, fonalak)
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- bőrművesség alapvető sajátosságait,
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait,
- a tárgyalkotás munkafázisait,
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait,
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit,
- egyszerűbb bőrtárgy készítésének műveletei,
- a műhely berendezését, munkarendjét,
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása, valamint olyan elméleti és gyakorlati tudnivalók megismertetése, melyek képessé teszik korosztályának megfelelő igényes, kreatív, alkotómunkára.
- A bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése.
- A bőrművesség hagyományos anyagainak, az anyagok tulajdonságainak, alkalmazott eszközeinek bemutatása.
- A bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Alapvető munka- és balesetvédelmi előírások megismertetése.

Tananyag

A bőrműves ismeretek

- A bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásának lehetőségei.

- A rátétes díszítmények
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás.
- Kompozíciós lehetőségek.
- A tervezésszempontjainak ismerete, elmélyítése.
- Az adott témakör megjelenése a népművészetben.
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.
- Eszköz- és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok

A bőr, tárgyalakotási ismeretek

- A bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választásszempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, a rátétek

- Egyszerű díszítőtechnikák a bőrművességben
- Rátétes díszítmények. Rátéttípusok, a rátétkészítés módjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- Rátétes díszítések egyszerűtárgyakon

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag-funkcióviszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok
- A bőr rátétvarrásának technikái
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás típusok

- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái.
- A szíjgyártóvarrás és a rátétvarrás technikája, lehetőségei.
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Egyszerű záródástípusok (csont és szarugombok, bőrgombok, bújtatók, fülek)
- Rátétdíszítés, a tanultak alkalmazása egyszerű bőrtárgyakon

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása. Kompozíciós lehetőségek
- Színvariációk. A színek hangulatíthatása
- Anyagtársítás létrehozása. (bőr, nemez, szőttés) Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a tárgyalás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig,
- a bőr felhasználási területeit,
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit,
- a forma, díszítőösszhangját,
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit,
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő bőrműves példáit,
- a tanult tárgyalási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- bőrmegmunkálási, –alakítási műveletekre,
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a bőrműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására,
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére,
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására,
- az önálló tárgyalásra,
- a munkavédelmi előírások betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása.
- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése.
- A bőrműves tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása.
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyaló, díszítő készségek, képességek fejlesztése.
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása.
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása.
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása.

Tananyag

Bőrműves ismeretek

- A bőrművesség tárgyaitak esztétikai értéke, minősége
- A tárgy– és díszítményalkotás újabb lehetőségei
- A tárgyalkotás anyagai, újabb eszközei-a plasztika
- A domborítás
- A festés.
- A színek szerepe, a színek üzenetértéke
- Az önálló tárgyalkotás elvei
- Kreatív anyaghasználat
- Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.
- Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A bőrplasztikák

- A plasztikafogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalkotásban

Bőrműves díszítőtechnikák, a domborítás, festés

- A környezetünk tárgyaitak díszítése.
- A festés.
- A festékek alapanyagai. Festőnövények, pácok.
- Az alapanyag, funkció, díszítmény összefüggései.
- A színek szerepe, üzenetértéke, jelentősége.
- A bőrfestése
- Kompozíció
- Színkihagyás, több színalkalmazása
- A színtartósság növelése, impregnálás
- A domborított díszítmények különféle tárgytípusokon
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros, préselt, dúcba nyomott)
- A domborítás munkafolyamatai
- A díszítményalakítás szempontjai a technikafüggvényében
- A domborítás megjelenése különböző tárgytípusokon
- Szerkezet– és összeállítás típusok
- Tárgyalkotás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával

A varrás, öltéstípusok

- Különböző öltéstípusok. Vonalas technikák (száröltés, láncöltés, keresztöltés, huroköltés)
- Egyszerű hímzéstechnikák, alapvető hímzéselemek
- A motívumképzés elvei a technikafüggvényében

- Használati tárgyak tervezése, készítése az öltéstípusok alkalmazásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek változtatása.
- Színvariációk. Színek, érzelmek, hangulatok

Vizsgamunka készítése

Egyéni tárgyalakotás választott anyaggal és technikával, dokumentálás. Értékelés és kiállítás rendezés.

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalakotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a bőr tulajdonságait,
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit,
- az anyag– és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit,
- a plasztika, a domborítás fogalmát, készítésének módjait,
- a festés technikáit, a színek szerepét,
- a hagyományos tárgykészítést a bőrművesség példái alapján,
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit,
- a szakszerű anyag– és eszközhasználat követelményeit,
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz, technikai módszerek megválasztására,
- bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzésére,
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a bőr fontosabb felhasználási területeit,
- a bőrből készíthető tárgyak körét,
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát,
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait, a pontos vágás és ragasztás alapjait,
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket vékonybőrön,
- az egyszerű hímző öltések készítését,
- a rátétes díszítést,
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást, csontozást, metszést, poncolást
- a fonatok készítését,
- a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerűformáit,
- a bőrdomborítás módjait technikai megoldásait
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- önálló tárgyalásra,
- véleményalkotásra, tárgyelemzésre,
- az eszközök rendeltetésszerű használatára,
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatában alkalmazni,
- a helyes munkamenet betartására,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- a munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Bőrműves műhelygyakorlat

1. rész: - az elkészített, kiállított tárgy, tárgycsoport bemutatása 15perc

2. rész: - tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgyaló, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionak, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalkító készségét, a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanulónépi bőrművességben való technikai jártasságát, tudását.

A bőrműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze**1.**

Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a népi bőrművesség műfajából.

- A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:
 - használati tárgy
 - ajándéktárgy
 - öltözet kiegészítő
 - játék

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek. A vizsgatárgyak szóbeli bemutatása melyben a tanuló számot ad a bőrművesség szakirányban szerzett szakmai, valamint néprajzi ismereteiről.

2.

Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített népi bőrműves tárgy.

A bőrműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet: egyszerű szerkezetű bőrműves tárgy

A vizsga értékelésének szempontjai

- tárgytervező képesség,
- formaalakító készség,
- kifejezőkészség,
- esztétikumra való törekvés
- anyag– és eszközhasználat,
- népi bőrműves alapismeretek,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- pontosság, precizitás a kivitelezésben,
- a vizsgamunka összhangja.

A népi bőrműves műhelyhez szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Munkaasztalok, székek Tároló szekrények, polcok
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
- Varrógépek, varráshoz szükséges kéziszerszámok
- Asztali satuk
- Csiszológép
- Prés
- Varrópadok (csikók) vagy fapofák
- Főzőlap, főzőedények, műanyag tálak
- Szárító eszközök
- Vágólapok, tőkék
- Kéziszerszámok: textil– és bőrvarró tűk, ollók, kések, árák, lyukasztók, mintázó és poncoló vasak, szálvágó, vékonyító, varrásjelölő, kalapácsok, fogók, fűrészek, reszelők, csiszolók, asztali satuk, körzők, vonalzők, mérőeszközök, ecsetek, nyomóhengerek, fenőkövek
- Vizes blokk
- Munkabiztonsági berendezések Környezetvédelmi berendezések